

EGY ÉLET RÖVIDEN

Születtem 1912. VIII. 12-én, Srbobranban.

Szüleim parasztnapszamosok voltak. Anyám még 17 éves koromban meghalt. Tőlem idősebb testvérem öt van, én vagyok a hatodik. Rajtam kívül még egy férfi van a testvérek között. Négy elemi iskolát jártam. Az ötödiket félig kijárva, látva nagy szegénységünket, szerettem volna inasnak menni. De minden törekvésem hiábavaló volt. Elszegődtem kanásznak. Ötévet szolgáltam. Időközben már szimpatizáltam a munkásmozgalommal. Ujságokat olvastam. Megismerkedtem a revizionizmussal és attól vártam életünk jobbulását. 1932-ben Novisadra hív a sógorom, a Weifert-sörlerakathnál dolgozom, mint kocsis, de még mindig mint revizionista várom a fordulást. 1934. december végén, mint fölösleg, 12 munkás elbocsájtatik, köztük én is. Másfélhónapi csavargásom után találok munkát a kőműveseknél, a Tanurdzić-féle bontáson dolgozom két hetet. Ott is megszűnik a munka. Egy hónapi csavargás után kapok alkalmazást a „Fehér Hajó” vendéglőben, mint evőszköztisztító s kifutó. Pincérekkel ismerkedtem meg. Három hónapig dolgoztam ott egyhuzamban. Onnan megnősülök és megyek haza aratásra. Azután kommenciós-béresnek szegődtem ki Kamendin-pusztára. Ott elejében ökrész voltam, később fejtős. A nagyhideg meghasznál, mert zöldtakarmánnyal etetünk, téli káposztával, ami pedig olyan fagyos, hogy törik, mint a száraz kenyér és csörög, mint a dió. A nagy istállóból nem kevesebb, mint öt ajtó nyílt, de akkorák hogy telekocsi szalmával behajtottunk. Erős volt a huzat és át-meg-átfáztam. Megkaptam a tüdőgyulladást, ami ágybádöntött. Egy hónapig kint kezel egy pancsevói orvos, de keze alatt nem javulok. Már teljesen elhaltam, mikor bátyám, aki szintén ott szolgált, kocsit kért az uraságtól és hazahozatott Srbobranba. Utközben bevisznek doktor Kovačićhoz, aki kéthónapi kezelés után kigyógyít. Időközben feleségem gyereket szüül, de a gyerek meghalt. Mikor mindenből kikeveredtünk, még csak enni se volt mit, olyan szegények voltunk. Novisadra mentünk munkát keresni, mert a mi községünkben még nem kezdődött a munka. Ott csavarogtunk két hétig, akkor kaptunk alkalmazást egy fűszerkereskedés- és büffében. A kifőzdében a feleségem, mint szakácsnő, én pedig, mint kocsis és kifutó. Két hónap mulva innen a Park-szálló és uszodába szegődtem evőszköztisztítónak eleivel, később csapos lettem. Feleségem privát házba állt be. Itt ismerkedek meg a haladószellemmel. Itt iratkozok be a vendéglői alkalmazottak szakszervezetébe. Nyolc hónapig mint pontos tag fizetem a tagdíjat és járok a gyűlésekre, amiket éjszaka tartunk. Egész napi, éjjel egy-két óráig tartó munka után, kimaradás nélkül megyek a gyűlésekre. Megint haza kell mennem a községbe, mivel a feleségem újból gyerekágyat fekszik, fiúgyerekek adott életet, aki meg is van. Odahaza is agitálok és megalakítjuk a földmunkások szakszervezetét. Résztveszek az 1936-os mozgalomban, ami a gyöngye megszervezés miatt nem hoz kielégítő eredményt. Befurakodtak egyesek, akiknek az volt a céljuk, hogy a mozgalmat szétszaggassák, ami nagyjából sikerült is. Bár a szervezés munkája szépen haladt, de a munkástársak nem voltak elég öntudatosak. Háromszoros munkát kellett végeznünk, hogy kijavítsuk azt, amit elrontottak. Megalapoztuk az Ijjúsági mozgalmat is, mely nem csak a földmunkás, de a polgári ifjú-

ságot is egy táborba tömörítette lassan, a béke, a kenyér, a haladás gondolatában. Ifjúsági munkánk — rajtunk kívülálló okok miatt — megszakadt. Talán elég ennyi. Ezt az írást is sietve írtam, mert egész héten a kulukon dolgozom, vasárnap délelőtt a szakszervezetben vagyok, mint pénztárnok és délután is mindig akad valami szervező-munka.

Horváth Lajos, napszámos Srbobran

A TŐZSDE ÉS VILÁGA

(Többek — kérdőívünkön beérkezett — kívánságára)

Az árú- és értéktőzsdék gyönyörű palotái ott díszlegnek minden kereskedelmi gócpontban, de a napi robotba fogott kisember ritkán érti meg ennek az intézménynek igazi jelentőségét és célját. A tőzsdéről csak akkor hall valamit, ha ott baj van: árzuhanás, krach vagy összeomlás. A tőzsdei élet megismerése pedig az ismeretek kibővítésén kívül a tőkés társadalmi rend fontosabb törvényszerűségeinek a felismeréséhez is juttatná. A tőzsde, mint a mai gazdálkodás legmegbízhatóbb iránytűje, mindig azokra az erőkre mutat, amelyek a nagystilű kereskedelmi tevékenység által a világgiazi árakat, ezek segítségével pedig népek és nemzetek sorsát kormányozzák. Nem felesleges tehát a tőzsdék lényegét és szerkezetét pár szóban felvázolni.

A tőzsde a kereskedelmi forgalom könnyebb lebonyolítására és részben szabályozására alapított intézmény, amelynek tagjai rendszerint bankárok, nagykereskedők, gyárosok, földbirtokosok, ügynökök, stb. A tőzsdén a tagok nagy árumennyiségeket vesznek és eladnak. Az üzletek lebonyolítását és az általános jellegű dolgokat a tagokból választott vezetőség intézi, míg a peres ügyek felett a választott tőzsdebíróság ítélkezik. Az intézmény az állam ellenőrzése alatt áll.

A tőzsde-üzlet egyik sajátosságossága az, hogy a vevő az árút látatlanba veszi meg és csak az árú elnevezése, típusa és mintája szerint állapíthatja meg annak tényleges minőségét. Ez azért lehetséges, mert a tőzsdén az összes felajánlott árukról pontos minták, szigorúan körülírt minőségmeghatározások vannak, tehát csalásról szó sem lehet, amennyiben az eladó nem akarja magát a tőzsdebíróság szigorú ítélkezésének kitenni. Mint más üzletkötéseknél, úgy itt is megállapodnak az árúszállítás határidejéről és helyéről, a fizetés napjáról, módozatairól és egyéb feltételeiről. A megkötött üzlet feltételei mindkét félre kötelezőek. Mindez nagy forgalom lebonyolítását teszi lehetővé: az árút nem kell piacra hozni, ki-be fuvarozni, stb. A telefon és táviró segítségével minden a legnagyobb gyorsasággal megy.

Az értéktőzsde szervezete hasonló, csak hogy itt értékpapírok, váltók, kötvények, pénznemek, részvények és más u. n. ideális értékek kerülnek forgalomba.

A tőzsdék általában a tőkés társadalmi rend kifejlődésével